

Wat is het effect van complementaire co-teaching op de pedagogische en didactische competenties van leraren?

Beantwoord door Annabel Vaessen (kennismakelaar Kennisrotonde)

5 november 2024

KR. 2280

Kort antwoord

Complementaire co-teaching lijkt bij te dragen aan de professionele ontwikkeling van leraren. Vooral door verbeterde didactische vaardigheden, sterkere samenwerkingsrelaties, nieuwe perspectieven en betere probleemoplossing. Een gelijkwaardige relatie tussen beide co-teachers is hierbij belangrijk. Dit geldt met name wanneer een leraar regulier en speciaal onderwijs co-teachen. In de praktijk krijgt de leraar speciaal onderwijs nog vaak de rol van assistent toebedeeld. Ook is het bevorderend als leraren, bijvoorbeeld tijdens de opleiding, de kans krijgen om te oefenen met co-teaching, zodat zij goed voorbereid zijn op deze rol.

Antwoord

Deze vraag richt zich specifiek op *complementaire co-teaching*, waarbij twee leraren gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de les en elkaar afwisselen en aanvullen. Er zijn ook andere vormen van co-teaching, zoals waarbij één leraar lesgeeft en de ander observeert, of waarbij één leraar lesgeeft en de ander instructie geeft aan een kleine groep leerlingen. Dit antwoord focust alleen op co-teaching door twee leraren, niet op co-teaching met andere mogelijke partners, zoals een onderwijsassistent. De verschillende vormen van co-teaching kunnen worden gekozen om specifieke doelen te bereiken, zoals leerlingen met extra leerbehoeften beter ondersteunen, of de ontwikkeling van leraren stimuleren.

Complementaire co-teaching draagt bij aan professionele ontwikkeling

Complementaire co-teaching biedt leraren de kans om van elkaar te leren, blijkt uit vrijwel alle studies (bijv. Goodnough et al., 2009; McDuffie et al., 2009; Paulsrud & Niholm, 2020; Rytivaara & Kershner, 2021; Strogilos et al., 2023). Deze studies zijn vooral gebaseerd op kwalitatieve gegevens (interviews en observaties) en vragenlijsten. Complementaire co-teaching lijkt met name bij te dragen aan professionele ontwikkeling van leraren op de volgende vier gebieden:

- **Meer didactische vaardigheden.** Door co-teaching ontwikkelen en delen leraren nieuwe instructiestrategieën en didactische technieken. Dat blijkt uit studies waarbij leraren uit het vo co-teachen met collega's uit het vo (Ciampa & Gallagher, 2016) of met leraren in opleiding (Duran et al., 2021). Zo gingen leraren bijvoorbeeld vaker dezelfde woorden gebruiken

tijdens de instructie, waardoor leerlingen een meer coherent aanbod kregen. Bovendien blijkt uit grootschalig onderzoek (TALIS) dat leraren die samen co-teachen vaker duidelijke instructie geven, bijvoorbeeld door voorkennis te activeren en verwachtingen uit te spreken (Methlagl, 2022).

- **Sterkere samenwerkingsrelaties.** Leraren kunnen beter samenwerken en constructiever communiceren dankzij co-teaching met leraren in opleiding (Duran et al., 2021). Ook voelen beginnende leraren zich tijdens co-teaching meer gesteund door hun collega's (Miquel & Duran, 2017). Leraren die co-teachen met collega's van een 'aanvullende' school uit de omgeving (zoals een weekendschool) krijgen hierdoor meer waardering voor elkaars expertise (Kenner & Ruby, 2012).
- **Nieuwe perspectieven.** Samenwerking tussen co-teachers kan leiden tot nieuwe perspectieven en ideeën over onderwijs. Dit blijkt uit co-teaching partnerschappen tussen reguliere en ambulante leraren (Fluijt, 2016), tussen leraren en leraren in opleiding (Duran et al., 2021; Goodnough et al., 2009), en tussen leraren uit dezelfde school of uit twee netwerkscholen (Miquel & Duran, 2017). Het helpt hierbij als leraren kritisch reflecteren op (hun eigen vooroordelen over) gehanteerde methoden (Ciampa & Gallagher, 2016).
- **Betere probleemoplossing.** Leraren vinden dat co-teaching hen helpt om praktische oplossingen te vinden voor problemen die zich voordoen tijdens het lesgeven (Miquel & Duran, 2017; Turan & Bayar, 2017). Zo vinden zij bijvoorbeeld dat het beter lukt om leerlingen voldoende aandacht te geven in een grote, drukke klas. Ook vinden zij dat co-teaching hen helpt om sneller beslissingen te maken, doordat zij ter plekke over problemen en mogelijke oplossingen kunnen discussiëren.

De professionele ontwikkeling van co-teachers vindt niet alleen plaats in de klas; meer dan de helft van de gezamenlijke leermomenten doen zich voor tijdens contactmomenten buiten de klas, bijvoorbeeld tijdens voorbereiding van de lessen (Duran et al., 2021; Rytivaara & Kershner, 2012).

Ook wanneer een leraar regulier en speciaal onderwijs co-teachen draagt dit bij aan hun professionele ontwikkeling

Co-teaching kan ook betrekking hebben op samenwerking tussen een leraar uit het regulier onderwijs en een leraar uit het speciaal onderwijs. Zij geven dan samen les, met als doel inclusief onderwijs te bieden. Ook bij deze vorm van co-teaching geven leraren aan dat zij nieuwe en effectieve instructiepraktijken van elkaar leren (Colson et al., 2021; Strogilos et al., 2023). Verder geven leraren regulier en speciaal onderwijs aan dat zij dankzij co-teaching nieuwe professionele relaties ontwikkelen, waarbij sprake is van wederzijds vertrouwen, voortdurende communicatie en reflectie, en begrip en waardering voor elkaars overtuigingen (Harper et al., 2016; Paulsrud & Niholm, 2020; Rytivaara & Kershner, 2012; Strogilos et al., 2023). Om inclusief onderwijs te realiseren, is het wel belangrijk dat beide co-teachers kennis verwerven over inclusieve pedagogiek en didactiek (Fluijt, 2024, persoonlijke communicatie).

Randvoorwaarden voor succesvolle co-teaching

- **Belang van een gelijkwaardige relatie.** Idealiter hebben leraren bij complementaire co-teaching beide een gelijkwaardige rol, maar in de praktijk blijkt dit niet altijd zo te zijn. Met

name wanneer leraren uit regulier en speciaal onderwijs samenwerken, blijkt dat de speciale leraar nog vaak de rol van 'assistent' krijgt, die verantwoordelijk is voor omgang met gedragsproblemen in de klas (Strogilos et al., 2023; Scruggs et al., 2007). Een meer gelijkwaardige, collaboratieve aanpak hangt samen met sterkere en duurzamere professionele ontwikkeling, terwijl een minder gelijkwaardige aanpak juist samenhangt met negatieve houdingen ten opzichte van co-teaching (Pancsofar & Petroff, 2016).

- **Belang van training vooraf.** Voor succesvolle co-teaching op scholen, lijkt het belangrijk dat leraren de kans krijgen om van te voren met co-teaching te oefenen, bijvoorbeeld tijdens de opleiding of tijdens werk. Een meta-analyse van kwalitatieve studies suggereert namelijk dat leraren die goed zijn voorbereid op deze taak, meer effectief zijn als co-teachers, meer positieve relaties hebben met hun partner, en meer vertrouwen hebben in zichzelf als co-teacher (Pancsofar & Petroff, 2013; Strogilos et al., 2023). Ook zijn zij meer bereid om co-teaching te doen (Duran et al., 2023).

Ook andere randvoorwaarden zijn belangrijk voor succesvolle co-teaching, zoals wederzijdse afhankelijkheid (Petrick, 2015), betrokkenheid van de schoolleiding, en visievorming op langere termijn om duurzame ontwikkeling mogelijk te maken (Fluijt, 2024, persoonlijke communicatie).

Enkele mogelijke negatieve gevolgen van co-teaching

Er zijn enkele mogelijke negatieve gevolgen van co-teaching, blijkt uit een literatuurstudie naar team-teaching (Meirsschaut et al., 2017). Zo kunnen er spanningen ontstaan tussen beide co-teachers. Dit geldt met name wanneer en verschillen zijn in de visie, instructiepraktijken of behoefte aan innovatie bij beide co-teachers. Ook kunnen co-teachers onzeker worden over hun lesgeven, wanneer er een collega aanwezig is in de klas. Specifiek voor leraren in opleiding geldt dat zij kunnen gaan twijfelen aan hun eigen capaciteit om later zelfstandig voor de klas te staan, of een verlies van de eigen identiteit ervaren.

Belemmerende factoren voor het leerproces van co-teachers zijn met name onvoldoende tijd om samen lessen voor te bereiden (Strogilos et al., 2023), een ongelijkwaardige relatie (Pancsofar & Petroff, 2016) en onvoldoende training (Strogilos et al., 2023).

Er is nog beperkt zicht op de effecten van co-teaching op de leerresultaten van leerlingen. Een recente meta-analyse vond een middelmatig positief effect (Vembye et al., 2024). Maar twee andere meta-analyses vonden geen significant effect (Losinski et al., 2019; Stefanidis et al., 2023).

Geraadpleegde bronnen

Ciampa, K., & Gallagher, T. (2016). Collaborative inquiry and vertical team teaching: implications for literacy instruction. *The Teacher Educator*, 51(2), 153-174.

Colson, T., Xiang, Y., & Smothers, M. (2021). How professional development in co-teaching impacts self-efficacy among rural high school teachers. *The Rural Educator*, 42(1), 20-31.

Duran, D., Flores, M., Ribas, T. *et al.* (2021). Student teachers' perceptions and evidence of peer learning through co-teaching: improving attitudes and willingness towards co-teaching. *Eur J Psychol Educ*, 36, 495-510.

Fluijt, D. (2016). Co-teaching. A means to support teachers in complex situations? In C. Bakker & N. Montesano Montessori (Eds.), *Complexity in education* (pp. 147-167).

Goodnough, K., Osmond, P., Dibbona, D., Glassman, M., & Stevens, K. (2009). Exploring a triad model of student teaching: pre-service teacher and cooperating teacher perceptions. *Teaching and Teacher Education*, 25(2), 285-296.

Harper Mainzer, L., Nunn, J. A., Bautz, A., & Mainzer Jr., R. W. (2016). Strengthening co-teaching partnerships for high productivity. *International Journal of Technology and Inclusive Education (IJTIE)*, 5(1). Johns Hopkins University, Consultant, Mainzer Consulting Services.

Kenner, C., & Ruby, M. (2012). Co-constructing bilingual learning: An equal exchange of strategies between complementary and mainstream teachers. *Language and Education*, 26(6), 517-535.

Losinski, M., Sanders, S., Parks-Ennis, R., Wiseman, N., Nelson, J., & Katsiyannis, A. (2019). An investigation of co-teaching to improve academic achievement of students with disabilities: A meta-analysis. *Journal of the American Academy of Special Education Professionals*, 149-170.

McDuffie, K. A., Mastropieri, M. A., & Scruggs, T. E. (2009). Differential effects of peer tutoring in co-taught and non-co-taught classes: results for content learning and student-teacher interactions. *Exceptional Children*, 75(4), 493-510.

Meirsschaut, M., Ruys, I., Delrue, K., & Devos, G. (2017). Team teaching: Wat, waarom, hoe en met welke resultaten? Een verkenning van de literatuur. Sono Steunpunt Onderwijs Onderzoek.

Methlagl, M. (2022). Patterns of teacher collaboration, professional development and teaching practices: A multiple correspondence analysis of TALIS 2018. *International Journal of Educational Research Open*, 3, 100137.

Miquel, E. & Duran, D. (2017). Peer Learning Network: Implementing and sustaining cooperative learning by teacher collaboration. *Journal of Education for Teaching*, 43(3), 349-360.

Pancsofar, N., & Petroff, J. G. (2013). Professional development experiences in co-teaching. teacher education and special education. *The Journal of the Teacher Education Division of the Council for Exceptional Children*, 36(2), 83-96.

Pancsofar, N., & Petroff, J. G. (2016). Teachers' experiences with co-teaching as a model for inclusive education. *International Journal of Inclusive Education*, 20(10), 1043-1053.

Paulsrud, D., & Nilholm, C. (2020). Teaching for inclusion – a review of research on the cooperation between regular teachers and special educators in the work with students in need of special support. *International Journal of Inclusive Education*, 25(5), 541-555.

Petrick, P. (2015). An investigation into co-teacher relationship collaboration factors: Co-Teachers' perceptions. Pennsylvania: Indiana University of Pennsylvania.

Rytivaara, A., & Kershner, R. (2012). [Co-teaching as a context for teachers' professional learning and joint knowledge construction](#). *Teaching and Teacher Education*, 28(7), 999-1008.

Scruggs, T. E., Mastropieri, M. A., & McDuffie, K. A. (2007). Co-teaching in inclusive classrooms: A metasynthesis of qualitative research. *Exceptional Children*, 73(4), 392-416.

Stefanidis, A., King-Sears, M. E., Strogilos, V., Berkeley, S., DeLury, M., & Voulagka, A. (2023). [Academic achievement for students with and without disabilities in co-taught classrooms: A meta-analysis](#). *International Journal of Educational Research*, 120, 102208.

Strogilos, V., King-Sears, M. E., Tragoulia, E., Voulagka, A., & Stefanidis, A. (2023). [A meta-synthesis of co-teaching students with and without disabilities](#). *Educational Research Review*, 38, 100504.

Turan, M., & Bayar, B. (2017). [Examining teachers' views on primary teaching practices based on co-teaching model](#). *Journal of Education and Training Studies*, 5(11), 15-25.

Vembye, M. H., Weiss, F., & Hamilton Bhat, B. (2024). The effects of co-teaching and related collaborative models of instruction on student achievement: A systematic review and meta-analysis. *Review of Educational Research*, 94(3).

Meer weten?

- Kennisrotonde (2019). [Hoe kunnen ambulante begeleiders vanuit het speciaal onderwijs co-teaching van leerkrachten in het basisonderwijs effectief inzetten om het handelingsrepertoire van die leerkrachten te versterken?](#)
- Kennisrotonde (2022). [Is teamteaching in het primair onderwijs effectief om de samenwerking tussen leerkrachten te verbeteren? Welke randvoorwaarden zijn er?](#)
- Kennisrotonde (2018). [Wat is de invloed van het dagelijks werken met meerdere leraren per groep op de ontwikkeling van jonge leerlingen in vergelijking met een of twee vaste leraren per groep?](#)

Over deze vraag

Opgesteld door: Annabel Vaessen (kennismakelaar Kennisrotonde)

Vraagsteller: Schoolleider

Geraadpleegde experts: Dian Fluijt-Lambert, expert co-teaching, teamontwikkeling en handelingsgericht werken

KENNISROTONDE
van het NRO

DE KENNISROTONDE: HET ONLINE LOKET VOOR DE BEANTWOORDING VAN VRAGEN UIT HET ONDERWIJS MET KENNIS UIT ONDERZOEK

Onderwijssector: Primair onderwijs

Trefwoorden: Complementaire co-teaching, pedagogisch-didactische competenties, inclusief onderwijs, primair onderwijs

Referentie: Kennisrotonde. (2024). *Wat is het effect van complementaire co-teaching op de pedagogische en didactische competenties van leraren?* (KR. 2280)

Dit antwoord is gepubliceerd op [Kennisrotonde.nl](https://kennisrotonde.nl). De Kennisrotonde is samen met NCO en Onderwijskennis een dienst van het NRO.